

FAOLIYAT JARAYONIDA ILG'OR AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Sirdaryo viloyati Oqoltin tumani 5-sonli DMTT tarbiyachisi

Araqulova Muqaddasxon Bozorboyevna

Annotatsiya: Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) - Bu "axborot yaratish, uzatish va tarqatish va xizmatlar ko'rsatish uchun ishlatiladigan raqamli texnologiyalarning keng doirasi (kompyuter uskunalari, dasturiy ta'minot, telefon liniyalari, uyali aloqa, elektron pochta, uyali va sun'iy yo'ldosh texnologiyalari, simsiz va kabel aloqa tarmoqlari, multimedia vositalari, shuningdek Internet)".

Kalit so'zlar: AKT, axborot texnologiyalari, didaktik materialkompyuter, sinov nazorati, elektron lug'atlar.

Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) joriy etish, ta'lim muassasalarini kompyuter texnikasi bilan ta'minlash, telekommunikatsiya, global va mahalliy ta'lim tarmoqlarini rivojlantirish jarayonlari jadal sur'atlarda bormoqda. Bu axborot savodxonligi va madaniyati insonning muvaffaqiyatli kasbiy faoliyatining kalitiga aylanganligi bilan bog'liq. Axborot texnologiyalari zamonaviy hayotning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ularga egalik o'qish va yozish kabi fazilatlar bilan bir qatorga qo'yiladi. Texnologiya va axborotni mohirona va samarali o'zlashtirgan shaxs yangicha fikrlash uslubiga ega bo'ladi, yuzaga kelgan muammoni baholashga, o'z faoliyatini tubdan boshqacha tashkil etishga yondashadi. Bolani axborot bilan ishlashga o'rgatish, o'rganishga o'rgatish zamonaviy maktabning muhim vazifasidir. AKT o'qituvchining o'quvchilarni mustaqil ravishda ma'lumot olish, tahlil qilish va boshqalarga uzatishi kerak bo'lgan qiziqarli dunyo bilan tanishtirish qobiliyatini kengaytiradi. Tarbiyachilar AKT imkoniyatlarini qanchalik tez o'rgansalar, axborot olish va uni bilimga aylantirishning eng yangi usullaridan shunchalik tez foydalana oladilar. Boshlang'ich maktabni axborotlashtirish zamonaviy ta'lim sifatiga

erishish va XXI asr bolasining axborot madaniyatini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Kompyuter texnologiyalari dasturlashtirilgan o'qitish g'oyalarini ishlab chiqadi, zamonaviy kompyuterlar va telekommunikatsiyalarning noyob imkoniyatlari bilan bog'liq bo'lgan mutlaqo yangi, hali o'rganilmagan texnologik o'rganish imkoniyatlarini ochadi. Kompyuter (yangi axborot) o'qitish texnologiyalari - bu axborotni tinglovchilarga tayyorlash va uzatish jarayonlari bo'lib, ularni amalga oshirish vositalari kompyuter hisoblanadi. Axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quv motivatsiyasini rivojlantirish orqali dars samaradorligini oshiradi, bu esa o'quv jarayonini yanada muvaffaqiyatli qiladi. Axborot texnologiyalari nafaqat o'quv faoliyatining o'zgaruvchanligi, uni individuallashtirish va tabaqalashtirish imkoniyatlarini ochibgina qolmay, balki barcha ta'lim sub'ektlarining o'zaro munosabatlarini yangi shaklda tashkil etish, tarbiyachi ta'lim faoliyatida faol va teng huquqli ishtirok etadigan ta'lim tizimini barpo etish imkonini beradi. Axborot texnologiyalari o'quv ma'lumotlarini taqdim etish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi, o'quvchilarni o'quv jarayoniga jalb qiladi, ularning qobiliyatlarini keng ochib berishga va aqliy faoliyatni faollashtirishga yordam beradi.

Darslarda AKTdan foydalanish tavsiya etiladi, birinchi navbatda, maxsus amaliy muammolarni echish uchun:

Ikkinchidan, o'quvchilar bilimini tuzatish va hisobga olish uchun maktab kursining fundamental bilimlarini shakllantirish bo'yicha tarbiyachilarning mustaqil ishlarini tashkil qilish uchun AKTdan foydalanish tavsiya etiladi.

Tarbiyachilar o'quv dasturlari bilan ishlashga, darslarda o'rganilgan mavzularni, monitoring dasturlari va testlar bilan ishlashga qiziqishmoqda. Har bir tarbiyachi individual sur'atda va individual dastur bilan ishlaydi, bu erda siz farqlash tamoyilini osongina qo'llashingiz mumkin. Kuchsiz tarbiyachi, agar xohlasa, materialni kerak bo'lganda takrorlashi mumkin va u xatolar ustida ishlash bo'yicha odatiy darslarga qaraganda ko'proq xohlaydi. Kuchli tarbiyachilar qiyin topshiriqlarni olishadi yoki kuchsizlarga maslahat berishadi. Sinov nazorati va AKT yordamida ko'nikmalarni shakllantirish an'anaviy usulga qaraganda tez va ob'ektiv, materialni o'zlashtirish

darajasini va uni amalda qo'llash qobiliyatini aniqlashni anglatadi. O'quv jarayonini tashkil etishning ushbu usuli zamonaviy axborotni qayta ishlash tizimida qulay va oson hisoblanadi. Uchinchi, axborot texnologiyalaridan, xususan, multimediyadan foydalanish ko'rinishni kuchaytirishga imkon beradi. K. D. Ushinskiyning mashhur iborasini eslang: "Bolalar tabiati aniq ko'rinishni talab qiladi. Bolaga unga tanish bo'lmagan beshta so'zni o'rgating, va u uzoq vaqt davomida behuda azob chekadi; lekin yigirmata bunday so'zlarni rasmlar bilan bog'lang - va bola ularni pashshada o'rganadi. Siz bolaga juda oddiy fikrni tushuntirasiz va u sizni tushunmaydi; siz qiyin rasmni o'sha bolaga tushuntirasiz va u sizni tezda tushunadi ... Agar siz so'zlarni olish qiyin bo'lgan sinfga kirsangiz (va biz bunday darslarni qidirmaymiz), rasmlarni ko'rsatsangiz, sinf gapira boshlaydi va eng muhimi gapiring. ozod ... ". Darslarni tayyorlash va o'tkazishda AKTdan foydalanish o'quvchilarning fanga qiziqishini, o'quv faoliyati va bilim sifatini oshirishi, savol berish uchun vaqtni tejash, tarbiyachilarga nafaqat darslarda, balki uyda ham mustaqil ravishda o'rganish imkoniyatini beradi va o'qituvchiga o'z bilimlarini oshirishga yordam beradi. Yana bir jihatni ta'kidlash kerak: darsni o'zi AKTdan foydalangan holda o'tkazish. Dars qanchalik yaxshi rivojlanganiga qaramay, ko'p narsa o'qituvchining unga qanday tayyorlanishiga bog'liq. Bunday tadbirning mohirona o'tkazilishi ba'zi bir televizion dasturning shoumeniga o'xshaydi. O'qituvchi nafaqat (va) shunchaki emas (!), Kompyuterni yaxshi bilishi, darsning mazmunini bilishi kerak, lekin uni yaxshi sur'atda, qulaylikda olib borishi, o'quvchilarni bilim jarayoniga doimiy jalb qilishi kerak. Ritmning o'zgarishi haqida o'ylash, o'quv faoliyatining shakllarini diversifikatsiya qilish, agar kerak bo'lsa, pauzaga qanday qarshi turish va ijobiy natijani qanday ta'minlash haqida o'ylash kerak. Hissiy fon dars. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, AKTdan foydalanish tufayli o'qituvchi taxtada ishlashga qaraganda o'qish vaqtining 30 foizini tejaydi. U taxtada etarli joy yo'q deb o'ylamasligi kerak, yozilgan hamma narsa aniqmi yoki yo'qmi, sifatli bo'r nima ekanligi haqida tashvishlanmasligi kerak. Vaqtni tejash bilan o'qituvchi dars zichligini oshirishi, uni yangi tarkib bilan boyitishi mumkin.

Didaktik material kompyuter versiyasida keltirilgan, bir nechta muammolarni hal qiladi:

- darsda o'qituvchilar va o'quvchilarning samaradorligini oshiradi;
- darsda ko'rish qobiliyatidan foydalanish miqdorini oshiradi;
- darsga tayyorgarlik vaqtida o'qituvchining vaqtini tejaydi.

Foydalanish juda qiziqarli ishpowerPoint dasturlari. Bu bir qator ijobiy ta'sirlarga olib keladi:

- darsni vizualizatsiya bilan boyitadi;
- assimilyatsiya jarayonini psixologik jihatdan osonlashtiradi;
- bilim mavzusiga qiziqishni uyg'otadi;
- tarbiyachilarning umumiy ufqlarini kengaytiradi;
- darsda o'qituvchilar va tarbiyachilarning samaradorligini oshiradi.

Tarmoqda qo'shimcha materiallar ko'pligi Internet sizga vizual va didaktik materiallar, testlar, tanqidiy maqolalar, insholar va boshqalar bankini yaratishga imkon beradi. San'atni tinglashelektron adabiyotlar ona tili va adabiyotiga bo'lgan muhabbatni uyg'otish uchun har xil turdagi badiiy asarlarning professional ijro etilishini namoyish etish uchun xizmat qiladi. Elektron lug'atlar va entsiklopediyalar mobil telefonga qo'shimcha ma'lumot olish va darsda undan foydalanishga imkon berish.

Har bir o'qituvchi hayotga qanday saboq berishni biladi.videolardan foydalanish.

Adabiyot darslarida AKTdan foydalanish bir qator ijobiy natijalarga olib keladi:

- o'qituvchilar va tarbiyachilar tomonidan yozuvchilarning tarjimai hollari va asarlari taqdimotlarini o'z ichiga olgan media-kutubxonani yaratish;
- o'qitish sifatini yaxshilaydi;
- o'quv g'ayrati va muvaffaqiyat uchun motivatsiyani oshiradi;
- dars vaqtini oqilona taqsimlashga imkon beradi;
- materialni aniq tushuntirishga, uni qiziqarli qilishga yordam beradi.

AKTdan foydalanish o'qituvchi tomonidan darsning turli shakllarini tayyorlashda va o'tkazishda samarali: multimediali maktab ma'ruzasi, dars - kuzatish, dars - seminar, dars - seminar, dars - virtual tur. Bunday ekskursiyalarni tabiatda, muzeyda, yozuvchining vatanida tashkil etish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Markes, P. (2008). Raqamli taxta. Peremarklardan tiklandi. to'r
2. Tapscott, D. (1997): Raqamli muhitda o'sish. Bogota Mc Graw-Hill.
3. de Caso, A. M., Blanco, J., & Navas, G. AKT BOLALIK TA'LIMINING IKKINCHI DAVLATIDA.
4. Maydon, M. (muvofiqlashtiruvchi) (2001): Axborot jamiyatida ta'lim bering. Bilbao. Desclée.